

© Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Sva prava pridržana. Dopuštenje za ponovno objavljivanje ovog sažetka dano je isključivo u svrhu uključivanja u HUDOC bazu podataka Suda.

© Office of the Agent of the Republic of Croatia before the European Court of Human Rights. All rights reserved. Permission to re-publish this summary has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

© Bureau de l'Agent de la République de Croatie devant la Cour européenne des droits de l'homme. Tous droits réservés. L'autorisation de republier ce résumé a été accordée dans le seul but de son inclusion dans la base de données HUDOC de la Cour.

RAMIREZ SANCHEZ PROTIV FRANCUSKE

(članak 3. i članak 13.)

Presuda velikog vijeća od 4. srpnja 2006. godine

Sud je presudio:

- Sa 12 glasova prema 5, da nije došlo do povrede članka 3. Konvencije (zabrana nečovječnog i ponižavajućeg ponašanja) zbog duljine vremena koje je podnositelj proveo u samici
- Jednoglasno, da je došlo do povrede članka 13. Konvencije (pravo na učinkovito pravno sredstvo).

Sukladno članku 41. (pravična naknada), Sud je dodijelio podnositelju 10.000 EUR na ime troškova i izdataka. Podnositelj nije postavio zahtjev za naknadom štete.

ČINJENICE

Ilich Ramirez Sanchez, poznat pod nazivom „Carlos Šakal“, 56-godišnji je venecuelanski državljanin koji se trenutno nalazi u zatvoru Clairvaux (Francuska).

Nalazio se pod istragom za niz terorističkih napada koji su izvedeni u Francuskoj i osuđen na doživotan zatvor dana 25. prosinca 1997. godine zbog ubojstva dvaju policajaca 1975. godine.

Osam godina i dva mjeseca – od njegovog dolaska u zatvor La Santé 15. kolovoza 1994. godine do njegovog premještaja u zatvor Saint- Maur 17. listopada 2002. godine – podnositelj se nalazio u samici. Razlozi koji su načelno dani kako bi se opravdala odluka o produljenju njegovog boravka u samici bili su njegova opasnost, potreba da se osigura red i sigurnost u kaznionici te opasnost od njegovog bijega iz zatvora. Svaki put podnositelj je bio podvrgnut medicinskim pregledima da se ustanovi njegova fizička spremnost za boravak u samici. Iako se isprva podnositelj nije bunio, od lipnja 2000. godine pa nadalje liječnici nisu više bili spremni provoditi tu mjeru i odbili su potvrditi da je podnositelj dovoljno sposoban za ostanak u samici.

Režim boravka u samici značio je da se podnositelj nalazio sam u ćeliji koja je bila veličine 6.84 m², koja je, kako je naveo, bila trošna i loše održavana. Nije imao kontakta s drugim zatvorenicima niti zatvorskim čuvarima, i bio je ovlašten napustiti ćeliju i otići u šetnju samo na dva sata dnevno. Podnositelj je kasnije naveo da su mu jedina razbibriga bile novine i

unajmljeni TV prijamnik, te jedine posjete koje je primio bile su od odvjetnika, jednom mjesečno, i svećenika.

Dana 17. listopada 2002. podnositelj je premješten iz zatvora La Santé u zatvor Saint – Maur, gdje je smješten pod redovni zatvorski režim do 18. ožujka 2004. godine. Međutim, nakon telefonskog intervjua za televizijski program u kojem podnositelj nije pokazao nikakvo žaljenje za žrtve svog zločina (naveo je između 1500 i 2000 mrtvih), premješten je u zatvor Fresnes, gdje je ponovo smješten u samicu.

Od 18. ožujka 2004. do 15. siječnja 2006. godine podnositelj je držan u samici u zatvorima Fresnes, Fleury – Mérogis i La Santé. Nakon premještaja 5. siječnja 2006. godine u zatvor Clairvaux nalazi se pod redovnim zatvorskim režimom.

PRIGOVORI

Podnositelj se žalio da razdoblje koje je proveo u samici od 15. kolovoza 1994. do 17. listopada 2002. godine i od 18. ožujka 2004. do 6. siječnja 2006. godine predstavlja povredu članka 3. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava. Također je naveo da postupanje vlasti prilikom produljivanja samice podnositelju predstavlja povredu članka 13. Konvencije.

ODLUKA SUDA

Članak 3.

Sud je smatrao da treba ograničiti razmatranje uvjeta u kojima se nalazio podnositelj na razdoblje od 15. kolovoza 1994. do 17. listopada 2002. godine, budući da stranke nisu podnijele niti jednu informaciju o uvjetima u kojima je podnositelj držan u samici za razdoblje od ožujka 2004. do siječnja 2006. godine, a podnositelj nije iskoristio svoje pravo osporavati činjenice koje se odnose na mjere poduzete u kasnijem razdoblju.

Sud primjećuje da, čak i u najtežim okolnostima, kao što su borba protiv terorizma i organiziranog kriminala, Konvencija apsolutno zabranjuje torturu i nečovječno ili ponižavajuće postupanje ili kažnjavanje.

Napominje da je zatvaranje podnositelja nametnulo francuskim vlastima ozbiljne probleme i razumije da su morali razmotriti nužnost poduzimanja izvanrednih sigurnosnih mjera protiv čovjeka koji se u 70-tim godinama prikazivao kao najopasniji terorist svijeta i koji, povrh toga, nikada nije izrazio kajanje.

Uvjeti u kojima se nalazio podnositelj

Tijekom boravka u samici u zatvoru La Santé, podnositelj se sam nalazio u ćeliji koja je bila dovoljno velika za jednog zatvorenika, a sadržavala je jedan krevet, stol i sanitarni čvor; imala je i prozor kroz koje je ulazilo danje svjetlo. Podnositelj je imao knjige, novine i televiziju, dva sata dnevno pristup dvorištu za vježbanje te teretani jedan sat dnevno.

Sud smatra su fizički uvjeti u kojima se nalazio podnositelj bili adekvatni i u skladu sa Europskim zatvorskim pravilima koja je donijelo Vijeće ministara 16. siječnja 2006. godine. Te je uvjete prihvatio i CPT (Europsko vijeće za prevenciju mučenja i nečovječnog ili ponižavajućeg kažnjavanja) na svom sastanku od 14. do 26. svibnja 2006. godine kao „univerzalno primjenjive“.

Sud dalje navodi da je podnositelja dva puta tjedno posjećivao liječnik, jednom mjesečno svećenik te vrlo često jedan ili više od njegovih 58 odvjetnika, uključujući i njegovu zastupnicu u postupku pred Sudom koja je sad njegova žena. Primio je više od 640 posjeta u periodu od 4 godine i 10 mjeseci i više od 860 posjeta svojih odvjetnika u razdoblju od 7 godina i 8 mjeseci. Obitelj podnositelja, koja nije bila obuhvaćena zabranom posjeta, nikad nije podnijela zahtjev za posjetu podnositelja i jedina dva podnesena zahtjeva koja su odbijena bila su od strane novinara.

U tim okolnostima, Sud smatra da podnositelj nije bio u potpunoj osjetilnoj izolaciji ili potpunoj socijalnoj izolaciji, ali djelomičnoj i relativnoj izolaciji.

Vrijeme provedeno u samici

Sud je naveo da odvajanje pojedinog zatvorenika od ostalih zatvorenika samo po sebi ne predstavlja nečovječno postupanje. U velikom broju država ugovornica postoje strože mjere za posebno opasne zatvorenike. Takvo uređenje, koje ima za svrhu sprečavanje bijega, napada ili uznemiravanja ostalih zatvorenika, temelji se na kombinaciji odvajanja zatvorenika i strožih mjera.

Međutim, kako bi se izbjegla arbitrarnost, dodatni razlozi moraju biti navedeni kada se produljuje razdoblje samice i takve mjere, koje predstavljaju oblik „zatvaranja unutar zatvora“, mogu se produljiti samo iznimno nakon što su poduzete sve mjere opreza.

U vezi s time, Sud navodi da su odluke kojima se podnositelju produljuje samica uzete u obzir s uputom od 8. prosinca 1998. godine koja je bila primijenjena na ovaj slučaj. Podnositelj je primao redovite posjete liječnika koji, iako nakon lipnja 2000. godine nisu odobravali njegovo držanje u samici, nisu eksplicitno naveli da je njegov zdravlje ozbiljno ugroženo. Uostalom, podnositelj je odbio psihološku pomoć u lipnju 2002. godine. Nadalje, iako ga je pregledao psihijatar prilikom dolaska u zatvor Saint – Maur, dodatno liječenje nije propisano. Naposljetku, sam podnositelj je naveo da je izvrsnog mentalnog i tjelesnog zdravlja.

Neovisno o tome Sud želi istaknuti da samica, čak i u slučajevima samo relativne izolacije, ne može biti neograničeno nametnuta zatvoreniku. Štoviše, nužno je da zatvorenik ima pravo na nepristranu sudsku analizu činjenica i razloga na temelju kojih se produljuje mjera samice. Poželjno je i postojanje alternativnih mogućnosti zatvaranja posebno opasnih zatvorenika za koje se redovni zatvorski režim smatra neprikladnim. Sud je posebice uzeo u obzir da je podnositelj nakon što se nalazio pod redovnim zatvorskim režimom vraćen u samicu nakon davanja intervjua u kojem je odbio izraziti žaljenje za žrtvama njegovih zločina. Vlasti, stoga, nisu htjele poniziti podnositelja sistemskim produljenjem samice, nego naći rješenje primjereno njegovom karakteru i opasnosti.

Na kraju, Sud dijeli zabrinutost Vlade da je podnositelj mogao koristiti veze izvan ili unutar zatvora kako bi ponovno uspostavio kontakte sa članovima terorističke mreže, želeći pridobiti druge zatvorenike za svoje ciljeve ili pripremati bijeg.

Bez obzira na zabrinutost koju Sud dijeli s CPT-jem o mogućim dugotrajnim posljedicama podnositeljeve izolacije, Sud smatra da, uzimajući u obzir posebice njegov karakter i opasnost, uvjeti u kojima se podnositelj nalazio tijekom razmatranog perioda nisu zadovoljili minimum koji je potreban za nečovječno ili ponižavajuće ponašanje sukladno članku 3. Konvencije. Unatoč vrlo posebnim okolnostima slučaja, Sud je bio zabrinut zbog posebno dugo razdoblje koje je podnositelj proveo u samici. No Sud je uzeo u obzir da od dana 5. siječnja 2006. godine boravi u redovitom zatvorskom režimu, što se u načelu ne bi trebalo

promijeniti. Imajući u vidu navedeno, presuđuje da nije došlo do povrede članka 3. Konvencije.

Članak 13.

Godine 1996. podnositelj je podnio žalbu Upravnom sudu zbog odluke da ga se smjesti u samicu. Žalba je odbačena 25. studenog 1998. godine uz obrazloženje da odluka predstavlja internu mjeru te da Upravni sud nije nadležan za odlučivanje o njoj. U vezi s time, Sud navodi da je *Counseil d'État* naknadno promijenio svoju praksu u vezi s tim pitanjem priznajući u lipnju 2003. godine mogućnost razmatranja odluke o stavljanju zatvorenika u samicu.

Prema tome, Sud je presudio da je došlo do povrede članka 13., zbog nepostojanja pravnog lijeka u francuskom pravu koje bi omogućilo podnositelju da pobije odluku kojom mu se produljuje samica.